

**KÜRESEL KAMU MALLARI PERSPEKTİFİNDEN KÜRESELLEŞME, YOKSULLUK VE KÜRESEL BARİŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ¹****Mehmet Hanefi TOPAL²****Hamdi Furkan GÜNAY³****ÖZET**

Küreselleşmenin yoksulluk ve küresel barış üzerindeki etkileri şiddetli bir şekilde halen tartışılmaya devam etmektedir. Popüler küresel işbirliği yaklaşımlarından biri olan küresel kamu malları yaklaşımına göre yoksulluk ve güvenlik gibi fayda ve zararları ülke sınırlarını aşan mal ya da hizmetlerin üretim ve bölüşüm kararlarının küresel işbirliğiyle yürütülmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımdan hareketle bu çalışmanın amacı, 120 ülkenin 2007-2014 dönemine ait kapsamlı küreselleşme (KOF), küresel barış (GPI) ve yoksulluk (HDI) endeks verileri kullanılarak ve korelasyon, regresyon ve nedensellik gibi geleneksel panel veri analizleri yardımıyla küreselleşme, yoksulluk ve küresel barış arasındaki ilişkileri incelemektir. Analiz sonuçlarına göre küreselleşme hem yoksulluğu azaltmakta hem de küresel barışa pozitif katkı yapmaktadır. Öte yandan ülkelerin yoksulluk düzeyinin azalması küresel barışı arttırmaktadır. Bu sonuçlara göre yoksulluğun azaltılması ve küresel barışın sağlanması için ülkelerin küresel işbirliğini artırıcı ekonomik, sosyal ve politik tedbirleri almaları gerektiği iddia edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Kamu Malları, Küreselleşme, Yoksulluk, Küresel Barış.

Jel Kodu: D30, F15, I32.

THE RELATIONSHIP BETWEEN GLOBALIZATION, POVERTY AND GLOBAL PEACE FROM THE PERSPECTIVE OF GLOBAL PUBLIC GOODS**ABSTRACT**

The impacts of globalization on poverty and global peace continue to severely debated. According to the global public goods approach which is one of most popular theoretical explanation about global coordination, it is necessary to carry out global cooperation on the decisions of production and distribution of goods and services that exceed the national boundaries, such as poverty and security. With this approach, the aim of this study is to examine the relationship between globalization, poverty and global peace using comprehensive globalization (KOF), global peace (GPI) and poverty (HDI) indexes data for the 2007-2014 period of 120 countries, and by the help of traditional panel data analysis such as correlation, regression and causality. According to the results of the analysis, globalization reduces poverty and provides a positive contribution to global peace. On the other hand, decreasing the poverty level of countries increases global peace. According these results, alleviating poverty and ensuring global peace, it can be stated that countries need to take economic, social and political measures that enhance global cooperation.

Keywords: Global PublicGoods, Globalization, Poverty, Global Peace.

JEL Codes: D30, F15, I32.

1. GİRİŞ

Ekonomik, siyasal ve sosyal nitelikleri bulunan küreselleşme kavramı, uzun yıllardır en çok tartışma yapılan konulardan biri olmasına karşın üzerinde uzlaşılan bir tanıma sahip değildir. Günümüzün en popüler kavramlarından biri olan küreselleşme genel anlamda; tüm dünyanın ekonomik, toplumsal ve teknolojik düzeyde bütünleştiği bir süreci ifade etmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun tanımına göre küreselleşme; teknolojinin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla beraber, mal ve hizmetlerin sınırlar ötesi düzeydeki işlemlerinin hacim ve çeşitliliğinin artması ve uluslararası sermaye akışının genişlemesidir (Wagner, 2014: 1).

¹ Bu çalışma, Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Berlin Konferansında (18-21 Mayıs 2017, Berlin/Almanya) sözlü olarak sunulan ve kongre kitapçığında özeti yayınlanmış bildirinin genişletilmiş halidir.

² Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, mhanefitopal@gmail.com

³ Arş. Gör., Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, hamdifurkangunay@gmail.com



Küreselleşmenin ekonomileri birbirine daha duyarlı hale getirdiği gerçeği, böylesine kapsamlı bir kavramın; günümüz en büyük problemlerinden olan yoksulluk ve dünya barışı ile olan ilişkisini de gündeme getirmektedir.

Küreselleşmeyle beraber önem kazanan kavramlardan biri olan küresel kamu malları ise fayda ve zararları küresel ölçüğe yayılı çevre, sağlık, suç, terörizm ve barış gibi toplumsal nitelikli mallardır (Yılmaz, 2010: 137). Küresel kamu malları perspektifinden yaklaşıldığında; yoksulluğun azaltılması ve küresel barışın tesis edilmesi için ülkelerin kendi gayretleri yeterli olmayıp ülkeler arasında küresel işbirliğinin kurulması gerekmektedir. Bu yaklaşımdan hareketle küreselleşme, küresel barış ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu çalışmada; öncelikle, küreselleşme ile küresel barış ve yoksulluk olguları arasındaki ilişkilere yönelik teorik tartışmalara yer verilecektir. İzleyen üçüncü bölümde bu ilişkileri ampirik olarak ele alan literatür incelemesi sunulduktan sonra dördüncü bölümde ampirik metodoloji ve beşinci bölümde söz konusu olgular arasındaki ilişkilerin geleneksel panel veri yöntemleriyle incelenmesinden elde edilen bulgular sunulacaktır. Çalışma bulguların toplu değerlendirilmesi ile sonuçlandırılacaktır.

2. KÜRESEL KAMU MALLARI, KÜRESELLEŞME, YOKSULLUK VE KÜRESEL BARIŞ

Küreselleşme sürecinin kendini her alanda hissettirmeye başlamasıyla beraber literatürlere de yeni kavramlar dahil olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri olan küresel kamusal mal kavramı; kamu malı kavramının küresel ölçekte incelenmesi gereğinin bir sonucu olarak doğmuştur. Çevre, yoksulluk, gelir dağılımı, sağlık, güvenlik gibi konuları içinde barındırması, küresel bu kavramı karmaşık ve birden fazla disiplinli bir konu haline getirmiştir. Küresel kamu malı kavramı ilk defa 1999 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNCTAD) tarafından hazırlanan *Global Public Goods* adlı raporda gündeme getirilmiştir. Söz konusu çalışmada küresel kamu malları; fayda ve zararları ülkeler, insanlar grupları ve nesiller açısından evrensel bir nitelik gösteren mallar olarak tanımlanmıştır. Bu tanım küresel kamu mallarının iki karakteristik özelliğine dikkat çekmektedir. Birincisi; ilgili malların fayda ve zararlarının sınırlı bir grup veya alanda kalmaması, tüm dünyaya yayılmasıdır. İkincisi ise; küresel kamu mallarında diğer ölçekteki kamu mallarında olduğu gibi tüketimden dışlanma ve faydada rekabetin bulunmamasıdır (Deneulin ve Townsend, 2006: 6).

Çevre, sağlık, dünya barışı, yoksulluk gibi örnekleri olan küresel kamu mallarına ilişkin olarak Dünya Bankası'nın bir açıklamasında küresel işbirliğinin önemini vurgulanmış, sınır ötesi dışsallıklara sahip söz konusu mal veya kaynakların ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği ve yoksulluğun azaltılması için gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birlikte hareket etmesinin yararlı olacağına dikkat çekilmiştir (World Bank, 2000: 2). Günümüz pratiğine bakıldığında, küresel kamu mallarının üretimi ve finansmanı süreçlerinde kararların daha çok gelişmiş ülkelerin talepleri doğrultusunda alındığı, bu süreçlerde gelişmekte olan ülkelerin taleplerinin ise sınırlı kaldığı gözlemlenmektedir (Kirmanoğlu vd., 2006: 28).

Esas olarak daha çok ekonomik yönüyle gündem konusu yapılan küreselleşmenin, siyasal ve sosyo-kültürel boyutları da bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle, hem ekonomik hem de sosyolojik boyutları bulunan yoksulluk olgusunun çok farklı kesimlerce küreselleşmeyle olan ilişkisinin tartışılıyor olması olağan görülmelidir. Bu tartışmaların küreselleşme yanlısı tarafında bulunan araştırmacılara göre; küreselleşme dış ticaret artışı, uluslararası sermaye akışkanlığı, çok uluslu şirketler tarafından gerçekleştirilen daha çok yatırım gibi olumlu etkileri aracılığıyla istihdama ve dolayısıyla ekonomik kalkınmaya katkı sağladığını savunmaktadır. Tartışmanın diğer tarafında yer alan araştırmacılara göre küreselleşmeyle beraber çok uluslu şirketler tarafından ucuz işgücü sömürülmekte, gelişmekte olan ülkelerin bağımsız karar almalarını engellenmekte ve gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasındaki gelişmişlik açığı daha da büyümektedir (Aktan, 2004: 14).

Ekonomik küreselleşme genel anlamda; uluslararası yatırımın ve ticaretin yaygınlaşması olarak nitelenmektedir. Dolayısıyla küreselleşme; piyasa ekonomilerinin gelişmesine, uluslararası örgütlenmenin artmasına, uluslararası şirketlerin daha geniş pazarlara ulaşmasına ve ülkelerin dış ticaret hacimlerinin artmasına olanak vermektedir. Ancak söz konusu gelişmelerden daha çok gelişmiş ülkelerin yarar sağladığı, az gelişmiş ülkelerin ise sağladığı faydaların ise sınırlı olduğu yönünde güçlü bir inanç vardır (Aktel, 2001: 198).

Küreselleşmenin daha da geliştirilmesi için uygulanan politikaların gelişmiş ülkelere sağladığı faydalar dışında; gerek ülkeler içinde gerekse uluslararası düzeyde zengin ve yoksul arasındaki farklarında büyüdüğü endişesini taşıyan pek çok kesim bulunmaktadır. Bu kesimdeki göre yoksulluğun azaltılmasına ilişkin sunulan vaat ve uygulanan politikalara rağmen aksine dünyada yoksul kesimde azalma olmamış, hatta belirgin bir artış meydana gelmiştir (Çeken vd., 2008: 91). Bunlara ek olarak dünyada yoksulluğa terk edilmiş kesimlerin yanı sıra; politik sığınmacılar, kaçak göçmenler, iç karışıklık ve savaşlar yoksulluğa farklı bir boyut



kazandırmakta ve bu gelişmeler küreselleşme ile ilişkilendirilmektedir (Özerkmen, 2004: 144). Ayrıca yoksul-zengin kesim arasındaki gelir uçurumunun daha da açılması dünyada büyük bir kesimin dışlanmasına ve ümitsizlik içine düşmesine neden olarak küresel barışı da tehlikeye attığı ileri sürülmektedir.

Küresel kamu malları perspektifinden bakıldığında çoğu zaman fayda yerine zararların yayılmacı bir özellik gösterdiği bilinmektedir. Bu noktadan hareketle; küreselleşmenin ekonomik boyutuna odaklanarak, sosyal ve toplumsal boyutların ihmal edilmesi uluslararası düzeyde toplumu yoksulluk, eşitsizlik ve küresel bir gerginliğe sürüklemesi kaçınılmaz olacaktır. Gerçekten de, işsizlik, yoksulluk, adaletsizlik, dışlanma ve eşitsizlik gibi ekonomik ve sosyal nitelikli sorunların yaşandığı gelişmekte olan ülkelerde; söz konusu durum toplumda huzursuzluk ve şiddet yaratmaktadır (Özerkmen, 2004: 145). Küreselleşmenin ekonomik, sosyal, siyasal ve toplumsal nitelikli boyutlarının iç içe olduğunu bilerek uluslararası işbirliğinin tüm sürece yayılması söz konusu olumsuzlukları azaltacağı ifade edilebilir.

Gelişmekte olan ülkeler, son yirmi veya otuz yıldır teorik politikaları pratiğe dönüştürerek önemli ekonomik kazanımlar sağlamış olsalar da, ekonomik istikrar noktasında arzu edilen başarıya ulaştıklarını söyleyebilmek güçtür. İşsizliğin azaltılması ve ekonomik kalkınma hususlarında kimi ülkelerce belli bir aşama kat edilmiş olsa bile ekonomik istikrar sorunu gelişmekte olan ekonomiler için halen ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir. Başarıda yüksek kamu yatırımları, net ihracat, fiziksel ve beşeri yeterlilik, nitelikli işgücü, teknoloji, verimlilik, piyasa ve kurumlar etkili olurken, bunların daha da ötesine geçerek sosyo-politik niteliklere de odaklanılması gerekmektedir. Zira gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir ekonomik istikrarı ve başarısı, her şeyden önce kalıcı düzeyde tesis edilmiş barış ortamına da bağlıdır (Santhirasegaram, 2008: 807). Ayrıca küresel barışın bir diğer güvencesi de yoksulluğun azaltılmasıdır.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Küreselleşme ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi inceleyen nampirik çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, araştırmalarda kullanılan örneklem, değişken, araştırma dönemi ve yöntemlerine göre değişen sonuçlara ulaşıldığı görülse de küreselleşme karşıtı teorik iddialarının aksine küreselleşmenin yoksulluğu azaltıcı etkilerinin olduğu yönünde sonuçlara ulaşan çalışmaların olduğu da görülmektedir. Örneğin, KOF küreselleşme endeksleriyle farklı yoksulluk ve gelir eşitsizliği endekslerini kullanarak küreselleşmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini araştıran Yanar ve Şahbaz (2013), 2010 yılı ve 102 gelişmekte olan ülke örneğinde olgular arasındaki ilişkileri yatay kesit analizi yardımıyla incelemişlerdir. Regresyon analizinden elde edilen tahmin sonuçlarına göre ülkelerin küreselleşme endeksi, insani gelişmişlik endeksinin pozitif yönde, Gini katsayısını ise negatif yönde etkilemektedir. Ayrıca küreselleşme endeksinin alt bileşenleri olan; ekonomik, sosyal ve siyasal endekslerin de kullanıldığı çalışmada, küreselleşmenin bu bileşenlerinin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi benzerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre 102 gelişmekte olan ülke örneğinde küreselleşmenin her boyutunun hem yoksulluğu hem de gelir eşitsizliğini azalttığı söylenebilir.

Benzer bir çalışmada Bergh ve Nilsson (2011), 114 ülkenin beşer yıllık ortalaması alınmış 1988-2017 dönemi verilerini kullanmışlar, ekonomik ve sosyal küreselleşme ile mutlak yoksulluk arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Araştırma modellerinde ekonomik ve sosyal küreselleşmeyi KOF küreselleşme endeksiyle, mutlak yoksulluğu, Dünya Bankası'nın kafa başına yoksulluk endeksi ile tanımlamışlardır. Olgular arasındaki ilişkileri ise panel sabit etkiler modeli ile tahmin etmişlerdir. Araştırma sonucunda araştırmacılar, ekonomik ve sosyal küreselleşmenin mutlak yoksulluğu azalttığı yönünde güçlü bulgulara ulaşmışlardır.

Bu iki çalışmanın aksine Lee (2014), çalışmasında farklı sonuçlara ulaşmıştır. 118 ülke verisinin kullanıldığı çalışmada, küreselleşmeyle yakından ilişkili olan uluslararası ticaret ve finansal bütünleşmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi, panel veri analizleri yardımıyla incelenmiştir. Uluslararası ticaret ve finansal bütünleşmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi 1976-2004 dönemi için, yoksulluk üzerindeki etkisi ise 1990-2004 dönemi için incelendiği araştırmanın sonuçlarına göre, finansal bütünleşme gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerinde anlamlı ve negatif etki yapmakta, eğitim düzeyinin ve kalkınmanın görece yüksek olduğu ülkelerde uluslararası ticaretteki artış gelir eşitsizliğini ve yoksulluğu azaltmaktadır. Ayrıca bulgulardan hareketle yazar, küreselleşmenin olumsuz etkilerinin etkin hükümet müdahalesi ile iyi yönetilebileceğini de iddia etmektedir.

Benzer bir çalışmada Macdonald ve Majeed (2010), 65 gelişmekte olan ülkenin 1970-2008 dönemi verilerini kullanarak statik ve dinamik panel veri analizleri yardımıyla küreselleşmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre nispeten mali sistemi daha fazla gelişmiş olan ülkelerde küreselleşme yoksulluğu azaltırken küreselleşmenin yoksulluğu azaltıcı etkisi mali sistemi zayıf ülkelerde oldukça sınırlı kalmaktadır. Çalışmanın diğer bir bulgularına göre, ekonomik gelişme ile gelir eşitsizliği arasında tek tip ilişkinin olmadığı, gelişmekte olan ülkelerde hükümetin gelir eşitsizliğini azaltmak için önemli roller üstlenmesi gerektiği yönünde sonuçların elde edildiği görülmektedir.



Küreselleşme ile küresel barış arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara bakıldığında bu çalışmaların daha çok küreselleşmenin iç savaş riski, insan hakları ve politik baskı gibi faktörler üzerindeki etkilerine odaklandıkları küreselleşmenin küresel barış (iç ve dış barış birlikte) üzerindeki etkisinin ise göz ardı edildiği gözlemlenmektedir. Küreselleşme ile iç barış ve güvenlik arasındaki ilişkileri ele alan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında ise küreselleşme ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalarda olduğu gibi küreselleşmenin şiddet ve çatışmaları azalttığı yönünde sonuçlara ulaşan çalışmalar olduğu gibi aksi yönde sonuçlara ulaşan çalışmaların da olduğu görülmektedir.

Barbieri ve Reuveny (2005) çalışmalarında, küreselleşmenin iç savaş riski üzerindeki etkisini 1970-199 dönemi için veri seti mümkün olan tüm ülkeler için ve dünyanın az gelişmiş ülkeleri için ayrı olarak incelemiştir. Çalışmada küreselleşme; uluslararası ticaret, doğrudan yabancı yatırımlar (DYY), yabancı portföy yatırımları (YPY) ve internetin kullanım yoğunluğuyla ölçülürken; iç savaş riskini ölçmek için araştırmacılar ülkelerde iç savaş olup olmadığı ve iç savaşın başlangıç/sona eriş yılları gibi verileri dikkate almıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ülkelerin uluslararası ticaret hacmi, DYY miktarı ve YPY hacmi iç savaş riskini tüm ülkelerde azaltırken, internetin kullanım yoğunluğu ise yalnızca az gelişmiş ülkelerde iç savaş riskini azaltmaktadır. Çalışmanın başka bir sonucuna göre küreselleşmenin ülkelerin iç savaş hazırlığı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunamamıştır.

Benzer bir çalışmada Flaten ve Soysa (2012), küreselleşmenin iç savaş riski ve insan haklarına yönelik politik baskı üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmacılar, nüfusu 500 binin üzerinde 150 ülkeyi örneklem olarak aldıkları çalışmada, değişkenler arasındaki ilişkileri 1970-2008 dönemi için ve panel veri analizleri yardımıyla araştırmışlardır. Küreselleşme göstergesi olarak KOF küreselleşme endeksini kullandıkları araştırmacının sonuçlarına göre özellikle ekonomik ve sosyal küreselleşmenin iç savaş riskini ve insan hakları üzerindeki hükümet baskısı riskini azalttığı gözlemlenmiştir. Öte yandan araştırma sonuçlarına göre birim (ülke) etkileri dikkate alındığında, politik küreselleşmenin politik baskıları arttığı yönünde bulguya da ulaşamamıştır. Yazarlar bu iki sonuçtan hareketle küreselleşmenin sosyal beklentileri yükselttiğini ancak toplumsal direnç ve siyasal şiddet ürettiği gibi şüpheli yaklaşımın ise desteklenebilir olduğunu iddia etmektedir.

Corbin ve Billet (t.y.) çalışmalarında, 2000-2005 dönemi verilerinden yararlanarak 66 Ortadoğu ve Afrika ülkesinde insani gelişmenin (yoksulluk), insan haklarının ve hükümet tipinin terör saldırıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Polity-IV endeksi, siyasal haklar endeksi ve insani gelişme endeksinin temel bağımsız değişkenler, kişi başı milli gelir, rejimin istikrarı, çatışmalar ve ülke nüfusunun ise kontrol değişkenler olarak kullanıldığı çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon ve panel regresyon analizleriyle incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre yalnızca insani gelişmişlik (yoksulluğun azalması) terör saldırılarının azaltılmasında pozitif yönde etkiliyken, kontrol değişkenlerden kişi başına düşen gelir, yönetimdeki istikrar ve ülke nüfusu ile terör saldırıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Diğer araştırmalardan çok farklı sonuçlara ulaşan Ezcurra ve Manotas (2015) çalışmalarında, 1970-2009 dönemi için 160 ülkede küreselleşmenin iç barış üzerindeki etkisini panel veri analizi ile araştırmışlardır. Küreselleşmenin ekonomik boyutları dışında siyasal ve sosyal boyutlarını veren KOF endeksinin temel bağımsız değişken olarak kullanıldığı araştırmanın bulgularına göre ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal olarak birbirleriyle daha fazla bütünleşmeleri sivil çatışma alanını anlamlı bir şekilde genişletmektedir. Özellikle bu sivil çatışma alanlarının genişlemesinde ülkelerin ekonomik bütünleşmesi diğer küreselleşme süreçlerine göre daha güçlü ve anlamlı bir etkiye sahiptir. Ülkeler arasındaki mesafe, kişi başı gelir, ekonomik büyüme, demokrasi ve barışçıl dönem gibi değişkenler modellere kontrol değişkenler şeklinde eklendiğinde dahi bu sonuçlar değişmemektedir. Çalışmanın başka bir sonucuna göre de sivil çatışma alanlarının en yoğun olduğu ülkeler ile diğer ülkeler arasında da sonuçlar açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Yoksulluk ile küresel barış arasındaki ilişkileri ele alan çalışma literatürde yok denecek kadar azdır. Küresel barışın kalkınma üzerindeki etkisini 93 ülke ve 2007-2013 dönemi için araştıran Yıldız (2016), çalışmada küresel barışın yoksulluğun bir göstergesi olan insani gelişme üzerindeki etkisini de bakmıştır. Panel sabit etkiler model sonuçlarına göre küresel barış yoksulluğu azaltmaktadır. Küresel ölçekte olmasa da literatürde yoksulluk ile iç barış arasındaki ilişkiyi ele alan birkaç çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma örneklerinden biri olan Djankov ve Reynal-Querol (2008), 30'u OECD ülkesi toplam 211 ülkenin 1960-2000 dönemi verilerini kullanarak panel regresyon, panel sabit etkiler ve panel probit modeller yardımıyla yoksulluğun iç savaş üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre yoksulluğun iç savaş üzerindeki olumsuz etkisi oldukça zayıf iken birim (ülke) etkileri modellere dahil edildiğinde, yoksulluk ve iç savaş arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız hale gelmektedir. Benzer konuda, ancak Tayland özelinde ve 464 kişiden toplanan anket verilerinin tobit model ile analiz edildiği çalışmada Kaewmanee ve Teerakul (2015), yoksulluk ile iç barış arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Örneklem yoksul-yoksul olmayan şekilde iki gruba ayrıldığı çalışmanın sonuçlarına göre iç barış, grupların yoksulluk düzeyine bağlı değildir. Ülkede iç barış daha çok



insanların yaşam kalitesi, yaşı, kentlerde yaşayıp yaşamadıkları, dindarlık düzeyleri ile mensup oldukları cemiyetlerin kalitesi ve aktif üyelikleri gibi sosyal ve bireysel faktörlerden etkilenmektedir.

4. VERİ, MODEL VE EKONOMETRİK YÖNTEM

Yapılan literatür incelemesi topluca değerlendirildiğinde, küreselleşmenin küresel barışı arttırıcı ve yoksulluğu azaltıcı faydalarının olduğu yönünde sonuçlara ulaşan çalışmaların olduğu görülmekle birlikte literatürde aksi yönde sonuçlara ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Dolayısıyla teorik literatürde olduğu gibi ampirik literatürde de küreselleşmenin, yoksulluk ve küresel barış üzerindeki etkisi halen tartışmalıdır denilebilir. Yine literatür incelemesi sonucunda, yoksulluk ile küresel barış arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmanın olmadığı, ancak az sayıda olsa bazı çalışmaların yoksulluğun iç barış üzerindeki etkisine odaklandığı, yine de yoksulluğun iç barışı arttırdığı yönündeki bir iddiayı bu araştırmaların sonuçlarının açıkça desteklemediği de görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, literatürdeki bu boşluklardan hareketle küreselleşme, küresel barış ve yoksulluk olguları arasındaki karşılıklı ilişkileri 120 ülke⁴ ve 2007-2014 dönemi kapsamında araştırmaktır. Araştırmanın en önemli kısıtı oldukça kısa bir dönem aralığı için olgular arasındaki ilişkileri araştırmasıdır. Araştırmada kullanılan değişkenlere ve değişkenlerin veri kaynaklarına yönelik açıklayıcı bilgiler şu şekildedir.

✓ **KOF Küreselleşme Endeksi:** Ülkelerin küreselleşme düzeylerini ölçebilmek için geliştirilmiş alternatif bir takım göstergeler bulunmaktadır. Bu göstergeler içerisinde İsviçre Zürih Ekonomi Enstitüsü tarafından yayınlanan küreselleşme endeksi (KOF) ampirik analizlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu endeks⁵ ilk kez 2002 yılında Dreher tarafından oluşturulmuş daha sonra Dreher, Gaston ve Martens (2008) tarafından güncellenmiştir. Endeks ekonomik, sosyal ve politik şeklinde üç alt küreselleşme endeksinden oluşmakta ve üç alt endeks sırasıyla % 36, % 37 ve % 27 şeklinde ağırlandırılarak ülkelerin genel küreselleşme düzeyi hesaplanmaktadır. Her bir alt endeks ve genel endeks 0 ile 100 arasında değerler almakta olup ülkelerin endeks değerinin 100'e doğru yaklaşması o ülkede küreselleşme düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir (Türedi, 2016: 696).

✓ **GPI Küresel Barış Endeksi:** Avustralya merkezli Ekonomi ve Barış Enstitüsü (IEP), 2007'den günümüze ülkelerin ve bölgelerin barışçıl konumlarını ölçmek amacıyla küresel barış endeksi (GPI) adıyla bir barış endeksi oluşturmuştur. Endeks hesaplanırken farklı kaynaklardan derlenen 22 gösterge⁶ dikkate alınmakta, iç barış % 60, dış barış % 40 şeklinde ağırlandırılmakta ve kümülatif endeks 1 ile 5 arasında değerler alacak şekilde ölçeklendirilmektedir. Bir ülkenin endeks değerinin 1'e daha yakın olması o ülkenin daha yüksek bir barışçıl düzeye sahip olduğu anlamına gelmektedir (IEP, 2014).

✓ **HDI İnsani Gelişmişlik Endeksi:** Ülkelerin yoksulluk düzeylerinin ölçülmesi için de alternatif pek çok ölçüm yöntemi bulunmaktadır. Ancak farklı kaynaklarca yayınlanan dünya yoksulluk istatistiklerinde ciddi anlamda düzenli veri problemi bulunmaktadır. Dolayısıyla düzenli olarak yayınlanması ve diğer çalışmalarda da yoksulluk göstergesi olarak sıklıkla kullanılmasından (Ünver & Koyuncu, 2016: 636) ötürü bu çalışmada da ülkelerin yoksulluk düzeyini temsilen insani gelişmişlik endeksi (HDI) verileri kullanılmıştır. UNCTAD tarafından 1993 yılından beri düzenli olarak yayınlanan HDI, ilgili ülkelerin kişi başı milli gelir düzeyleri, o ülkelerde bireylerin eğitim ve sağlık imkânlarına erişim fırsatları gibi göstergeler dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Endeks 0 ile 1 arasında değerler almakta olup endeks değerinin 1'e doğru yaklaşması ilgili ülkede insani gelişmişliğin arttığı (yoksulluğun azalması) şeklinde yorumlanmaktadır (UNDP, 2014).

Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiler panel veri modelleri yardımıyla incelenmiştir. Analiz sürecinde yorum karmaşıklığından kaçınabilmek için veri setinde HDI serisi gibi KOF ve GPI serileri de 0-1 arasında değerler alacak şekilde dönüştürülmüştür. Analiz süreci için üç ayrı panel regresyon modeli oluşturulmuştur. (I) numaralı model ile küreselleşme ve küresel barış arasındaki ilişki, (II) numaralı model ile küreselleşme ve yoksulluk arasındaki ilişki, (III) numaralı model ile de yoksulluk ve küresel barış arasındaki ilişki incelenmiştir.

$$\text{Modell: } GPI_{it} = \alpha_{it} + \delta_{it}KOF_{it} + \mu_{it} \quad (1)$$

$$\text{Modelll: } HDI_{it} = \alpha_{it} + \delta_{it}KOF_{it} + \mu_{it} \quad (2)$$

$$\text{Modellll: } GPI_{it} = \alpha_{it} + \delta_{it}HDI_{it} + \mu_{it} \quad (3)$$

⁴ Araştırmada örneklem olarak alınan ülkeler listesi için bkz. Ek-1.

⁵ Endeksin hesaplanma metodolojisi için bkz. Ek-2.

⁶ Bu göstergeler ve endeksin hesaplanma metodolojisi için bkz. Ek-3.



Modellerde i ülke sayısını, t ise zaman boyutunu, α_{it} sabit katsayısını, δ_{it} bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini gösteren eğim katsayısını temsil etmektedir. μ_{it} ise i ülkesinin t zaman dilimindeki hata terimi olup birim ve zaman için bağımsız olduğu varsayılmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkileri analiz edebilmek için sırasıyla korelasyon ve regresyon gibi ön analizler yapılmış daha sonra Granger nedensellik testi ile değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi araştırılmıştır. Öte yandan Granger nedensellik testi serilerin birim kök içerip içermediğine ve gecikme uzunluklarına duyarlıdır. Dolayısıyla test sürecinde önce serilerin durağan olup olmadıkları panel birim kök analizlerinde sıklıkla kullanılan Levin-Lin-Chu (LLC, 2002), Im-Pesaran-Shin (IPS, 2003), Maddala & Wu tarafından önerilen Geliştirilmiş Dickey Fuller (ADF) ve Choi (2001) tarafından önerilen Phillips-Perron (PP) testleri ile sınanmıştır. Durağanlık sınavının ardından nedensellik testine geçilmiştir. Optimal gecikme uzunluklarını tespit etmek amacıyla modeller için VAR modelleri oluşturulmuş ve Schwarz (SC), Akaike (AIC) ile Hannan-Quin (HQ) bilgi kriterleri yardımıyla uygun gecikme uzunlukları belirlenmiştir. Granger nedensellik testi sonucunda elde edilen F-istatistiklerinin anlamlılığına (p -Prob.) bakılarak ilgili değişkenler arasında tek yönlü ya da iki yönlü nedensellik ilişkisi olup olmadığına kararına varılmıştır.

5. AMPİRİK BULGULAR

Analizlerde kullanılan değişkenlerin, 2007-2014 dönemine ait ortalama, standart sapma, en küçük ve en yüksek değerleri ile 2014 yılı güncel istatistikleri Tablo 1'de sunulmuştur. Tanımlayıcı bu istatistiklere göre 120 ülkenin küreselleşme endeks değeri ortalama 63 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sekiz yıllık süreçte Ekvatorial Gine 120 ülke içerisinde en zayıf küreselleşme düzeyine sahip ülke olma karakterini hep korumuştur. Belçika, 2007 yılında 92.63 endeks değeri ile 120 ülke içerisinde küreselleşme düzeyi en yüksek ülkedir. Ancak yakın zamanda İrlanda küreselleşme düzeyi en yüksek ülke konumuna yükselmiştir. 2014 yılı verilerine göre de 92.1 gibi çok yüksek endeks değeri ile İrlanda liderliğini korumaya devam etmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler (2007-2014)

	Gözlem (I)	Ortalama (II)	S.S. (III)	Min. (IV)	Maks. (V)	2014 Yılı İstatistikleri	
						Min.(VI)	Maks. (VII)
KOF	960	62.98	15.88	24.48	92.63	27.7 (EKQ)	92.1 (IRE)
GPI	960	1.985	0.45	1.107	3.650	1.18 (ICE)	3.65 (SYR)
HDI	960	0.714	0.14	0.359	0.944	0.41 (MOZ)	0.944 (NOR)

Açıklama: Ekvatorial Gine (EKG), İzlanda (ICE), Mozambik (MOZ), İrlanda (IRE), Suriye (SYR), Norveç (NOR).

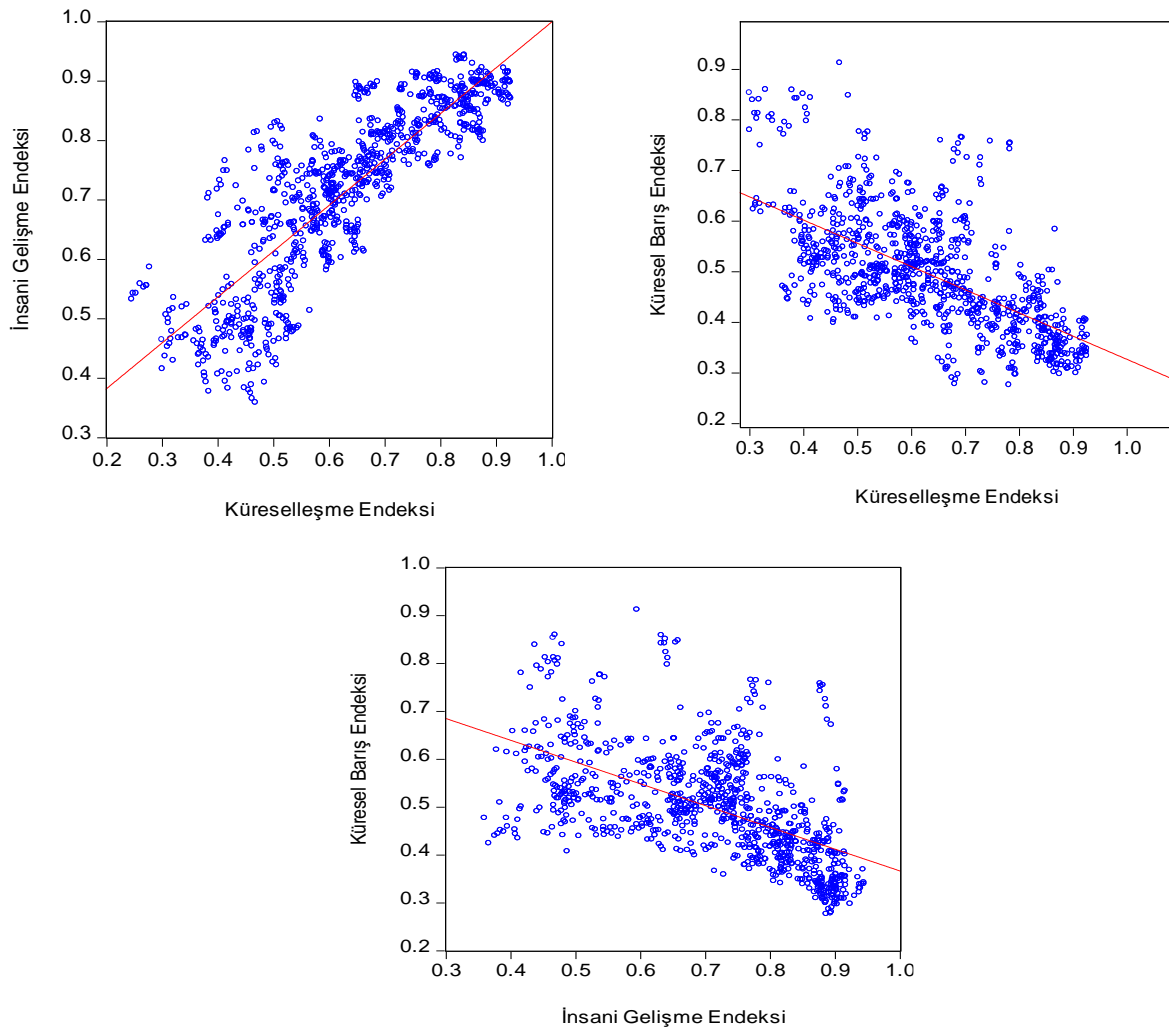
Ülkelerin barışçılık seviyelerini veren GPI istatistiklerine bakıldığında, endeksin sekiz yıllık dönemde ortalama değeri 1.99 gibi aslında çok da karamsar olunmayacak bir seviyede gerçekleşmiştir. Son yıllarda iç savaş ve küresel bir çatışma ortamı haline gelen Suriye, 2014 yılında 3.65 endeks değeri ile barışçılığı en kötü olan ülke özelliğini devam ettirmiştir. 120 ülke içerisinde en barışçıl ülke İzlanda'dır. Son yıllarda GPI endeks değeri küçük bir artış gösterse bile dünyanın en barışçıl ülke olma özelliğini hep korumuştur. İnsani gelişmişlik endeksinin 120 ülke için sekiz yıllık ortalama değeri 0.714 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu, 120 ülkenin orta üstü insani gelişme seviyesine sahip olduğu anlamına gelmektedir. 120 ülke içerisinde Mozambik en yoksul ülke olma özelliğini hep devam ettirenken Norveç sürekli insani gelişme endeks değerini arttırmış, liderliğini korumuş ve 2014 yılında 0.944 ile en yüksek endeks değerine sahip olmuştur.

Tablo 2. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	KOF	GPI	HDI
KOF	1		
GPI	-0.633*	1	
HDI	0.847*	-0.572*	1

Açıklama: *, % 1'de istatistiksel olarak anlamlı.

Tanımlayıcı istatistikler verildikten sonra değişkenler arasındaki ilişkiler ve ilişkinin yönü hakkında ön bir fikir sahibi olmak için Pearson-Korelasyon analizi ile serpilme diyagramlarına yer verilmiştir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 2 'de sunulmuştur. Bulgulara bakıldığında tüm değişkenler arasında % 1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir ilişkinin olduğu göz çarpmaktadır. Üç değişken içerisinde en yüksek korelasyon KOF endeksi ile HDI endeksi çifti arasındadır (0.847 [p=000]). Öte yandan KOF endeksi ile GPI endeksi arasında ters yönlü (-0.633 [p=000]) bir ilişki mevcutken KOF ile HDI endeksleri arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur. GPI ile HDI endeksleri arasında ise ters yönlü (-0.572 [p=000]) bir ilişki söz konusudur. Serpilme diyagramlarına bakıldığında Pearson-Korelasyon analizi ile aynı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Korelasyon analizleri sonuçlarından hareketle ülkelerin küreselleşme düzeyleri artarken yoksulluk düzeylerinin azalacağı ve barışçılık düzeylerinin artacağı, ülkelerin yoksulluk düzeyleri azaldıkça barışçılık düzeylerinin artacağı şeklinde bulgular yorumlanabilir.



Şekil 1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon

Önsel bir bulgu olarak en son üç ayrı modelin regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Regresyon analizi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir. F değerleri modellerin genel anlamlılığını, R² değerleri ise bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama düzeyini vermektedir. Tüm modeller % 1 düzeyinde anlamlıdır ve R² değerleri de oldukça yüksektir. Küreselleşmenin küresel barış üzerindeki etkisini araştıran (I) numaralı modelin tahmin sonuçlarına göre ilgili dönemde küreselleşme endeksi değeri ortalama % 1 arttığında küresel barış endeksi değeri ortalama % 0.46 düzeyinde azalmaktadır (küreselleşme küresel barışı arttırır). Küreselleşmenin yoksulluk üzerindeki etkisini veren (II) numaralı modelin tahmin sonuçlarına göre küreselleşme endeksi değeri ortalama % 1 arttığında insani gelişme endeksi değeri ortalama % 0.77 artmaktadır



(küreselleşme yoksulluğu azaltır). Yoksulluğun küresel barış üzerindeki etkisini araştıran (III) numaralı modelin tahmin sonuçlarına göre ise insani gelişme endeksi ortalama % 1 arttığında küresel barış endeksi ortalama % 0.45 oranında azalmaktadır (yoksulluk küresel barışı artırır). Regresyon analizinin sonuçları da korelasyon analizi bulguları ile benzerlik sergilemektedir.

Tablo 3. Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Model-1 (Bağımlı Değişken: GPI)			Model-2 (Bağımlı Değişken: HDI)			Model-3 (Bağımlı Değişken: GPI)				
	Katsayı	St. Hata	t-İst.	Katsayı	St. Hata	t-İst.	Katsayı	St. Hata	t-İst.		
KOF	-	0.458*	0.018	-	25.35	0.771*	0.015	49.33	-	-	-
GPI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HDI	-	-	-	-	-	-	0.454*	0.021	21.60	-	-
Sabit Faktör	0.785*	0.011	66.84	0.228*	0.010	22.52	0.821*	0.015	53.51	-	-
<i>F-İst.</i>	642.7 (0.000)			2433.3 (0.000)			466.4 (0.000)			-	-
<i>R²</i>	40.2			71.8			32.8			-	-

Açıklama: * % 1 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade eder. Parantez içerisindeki değerler F istatistiklerinin anlamlılık düzeyini gösterir.

Son olarak değişkenler arasında nedensellik ilişkisi olup olmadığını araştırmak için yapılan Granger nedensellik analizine geçmeden önce bu testin bir varsayımı olan serilerin durağanlığı sorgulamasını yapabilmek için öncelikle panel birim kök testleri yapılmıştır. Serilerin durağanlığı dört ayrı panel birim kök testi ile sınanmıştır.

Tablo 4. Panel Birim Kök Testleri Sonuçları

Değişkenler	LLC	IPS	ADF	PP
KOF	-22.78*	-7.26*	445.5*	418.6*
GPI	-23.96*	-9.61*	561.7*	611.0*
HDI	-5.69*	7.76	158.9	262.1
Δ HDI	-13.2*	-2.94**	337.6*	388.3*

Açıklama: * ve ** sırasıyla % 1 ve % 5 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade eder. Uygun gecikme uzunluğu genelden özele t-anlamlılık yöntemiyle belirlenmiştir. LLC ve PP birim kök testlerinde Barlett-Kernel yönteminden yararlanılmış ve bandwidth genişliği Newey-West ile belirlenmiştir.

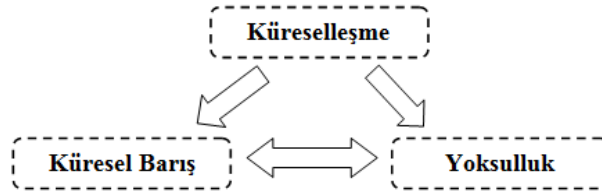
Birim kök testlerinin sonuçları Tablo 4’de raporlanmıştır. LLC, IPS, ADF ve IPS birim kök testleri sonuçlarına göre % 1 anlamlılık düzeyinde KOF ve GPI serileri seviyelerinde durağandır. HDI serisi ise LLC birim kök testine göre seviyesinde durağandır ancak diğer üç birim kök testine göre seviyesinde durağan değildir. HDI serisinin seviyesinde durağan olmadığına karar verilmiş ve birinci farkı alınarak tekrar durağanlık sınaması yapılmıştır. Birinci farkı alındığında tüm birim kök testleri sonuçlarına göre % 1 anlamlılık düzeyinde HDI serisi de durağan hale gelmektedir. Dolayısıyla nedensellik analizinde KOF ve GPI değişkenleri seviyesinde HDI değişkeni ise birinci farkı alınmış haliyle kullanılmıştır.

Tablo 5. Panel Granger Nedensellik Testi Sonuçları

Temel Hipotez	F-İstatistiği	p-Değeri	Nedensellik
Küreselleşme \neq > Küresel Barış	5.980**	0.0005	Var
Küresel Barış \neq > Küreselleşme	0.215	0.8857	Yok
Küreselleşme \neq > Yoksulluk	2.777**	0.0405	Var
Yoksulluk \neq > Küreselleşme	0.942	0.4198	Yok
Küresel Barış \neq > Yoksulluk	5.868**	0.0424	Var
Yoksulluk \neq > Küresel Barış	4.133**	0.0156	Var

Açıklama: ** % 5 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade eder. \neq > Granger nedeni değildir. Uygun gecikme uzunluğu, Akaïke (AIC), Schwarz (SC) ve Hannan-Quin (HQ) bilgi kriterlerine göre (1)şeklinde belirlenmiştir.

120 ülkede 2007-2014 dönemi için değişkenler arasında nedensellik ilişkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan panel Granger nedensellik testi sonuçları Tablo 5 ve Şekil 2'de verilmektedir. Test sonuçlarına göre, % 5 istatistiksel anlamlılık düzeyinde küreselleşmeden küresel barışa ve yoksulluğa doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi söz konusu iken küresel barış ile yoksulluk olguları arasında ise iki yönlü nedensellik ilişkisi mevcuttur. Nedensellik testi sonuçlarıyla yukarıda verilen korelasyon ve regresyon analizleri sonuçları birlikte değerlendirildiğinde küreselleşmenin dünya üzerinde hem küresel barışın hem de yoksulluğun bir nedeni olduğu söylenebilir. Öte yandan küresel barış yoksulluğun hem nedeni hem de ondan etkilenen bir sonucudur.

**Şekil 2. Değişkenler Arasındaki Nedensellik**

6. SONUÇ

1980'lerden günümüze, ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda birbirleri ile daha fazla bütünleşmiş olmaları, küreselleşmenin ortaya çıkarması muhtemel fayda ve zararların akademik araştırmaların ilgi odağı haline getirmiştir. Bu ilginin bir yansıması olan küresel kamu malları yaklaşımına göre fayda ve zararları ülke sınırlarını aşan bazı malların optimal üretim ve yönetiminin ancak daha fazla küresel işbirliği ile sağlanmasının mümkün olduğunu iddia etmektedir. Bu çalışma küresel kamu malları yaklaşımından hareketle yoksulluğun azaltılması ve barış ortamının tesis edilmesi için ulusların kendi gayretlerinin yeterli olmayacağını küresel işbirliğinin kaçınılmaz olduğunu iddia etmektedir. Bu iddia kapsamında çalışmada küreselleşme, yoksulluk ve küresel barış arasındaki ilişkiler, 120 ülkenin 2007-2014 dönemi verileri kullanılarak ve korelasyon, regresyon ve nedensellik gibi geleneksel panel veri analizleri ile incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen ampirik bulgulara göre küreselleşme ile yoksulluk ve küresel barış, küresel barış ile yoksulluk arasında istatistiksel olarak anlamlı ve güçlü bir korelasyon bulunmaktadır. Regresyon analizi sonuçlarına göre incelenen dönemde küreselleşme ülkelerin hem yoksulluk düzeyini azaltmakta, hem de iç ve dış (küresel) barış düzeylerini de arttırmaktadır. Yine regresyon analizi sonuçlarına göre ülkelerin daha barışçıl bir çevreye sahip olmaları yoksulluğun azaltılmasına pozitif katkı sunmaktadır. Olguların birbirlerinin nedeni olup olmadığını araştırmak için yapılan Granger nedensellik testi sonuçlarına göre korelasyon ve regresyon analizi sonuçlarını destekler biçimde sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre küreselleşme ile yoksulluk ve küresel barış arasında küreselleşmeden yoksulluk ve küresel barışa doğru tek yönlü, küresel barış ile yoksulluk arasında ise iki yönlü ve anlamlı nedensellik ilişkisi bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre ülkelerin küreselleşme düzeyi yoksulluk ve barış düzeylerinin bir nedenidir.

Bulgular topluca değerlendirildiğinde küreselleşmenin olumsuz etkileri olduğunu iddia eden küreselleşme karşıtı tezlerin aksine sonuçların açıkça küresel işbirliğini öneren küresel kamu malları yaklaşımının tezlerini desteklediğini ifade etmek gerekir. Ülkeler arasında işbirliği arttıkça hem daha barışçıl bir dünya inşa edilmiş olmakta hem de ülkelerin yoksulluk düzeylerinin azaltılması için bir takım fırsatlar da doğmuş olmaktadır. Öte yandan küresel barış yoksulluğun hem sebebi hem de sonucudur. Bu sonuçlardan hareketle ulusal kaynakların



etkin paylaşımı, ulusal refahın artırılması, kalkınmanın ve güvenliğin sağlanması için ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik alanlardaki işbirliğinin artırılması ve devam ettirilmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca açlık ve sefaletin küresel huzuru açıkça tehdit ettiğini, daha müreffeh ve barışçıl bir dünya için dünya refahının hem bireyler hem de toplumlar arasında adil paylaşılması konusunda ülkeler arasındaki uzlaşmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu çalışmada olgular arasındaki ilişkileri araştırmak için kapsamlı endekslerden yararlanılmakla beraber kısa dönemli bir ampirik analiz yapılmıştır. İzleyen çalışmalarda çalışmanın bu sınırlılığı da dikkate alınarak olguları daha ayrıntılı tanımlayıcı değişkenler ve daha uzun dönemli bir veri seti ile çalışılarak küreselleşme ile yoksulluk ve küresel barış arasındaki uzun dönemli ilişkiler hem küresel hem de bölgesel düzeyde incelenebilir.

EK-1. Analize Dâhil Edilen Ülkeler

Afghanistan	Colombia	Greece	Lebanon	P.NewGuinea	Sweden
Algeria	Costa Rica	Guatemala	Libya	Paraguay	Switzerland
Angola	Coted'Ivoire	Haiti	Lithuania	Peru	Syria
Argentina	Croatia	Honduras	Madagascar	Philippines	Tanzania
Australia	Cuba	Hungary	Malawi	Poland	Thailand
Austria	Cyprus	India	Malaysia	Portugal	Trinidad and T.
Azerbaijan	CzechRepublic	Indonesia	Mexico	Qatar	Tunisia
Bahrain	Denmark	Iran	Moldova	Romania	Turkey
Bangladesh	Dominican R.	Iraq	Morocco	Russia	Uganda
Belgium	Ecuador	Iceland	Mozambique	SaudiArabia	Ukraine
Bolivia	Egypt	Ireland	Myanmar	Senegal	U.ArabEmirates
Bosnia	El Salvador	Israel	Namibia	Serbia	United Kingdom
Botswana	Eq.Guinea	Italy	Netherlands	Singapore	USA
Brazil	Estonia	Jamaica	New Zealand	Slovakia	Uruguay
Bulgaria	Ethiopia	Japan	Nicaragua	Slovenia	Uzbekistan
Cambodia	Finland	Jordan	Nigeria	South Africa	Venezuela
Cameroon	France	Kazakhstan	Norway	South Korea	Vietnam
Canada	Gabon	Kenya	Oman	Spain	Yemen
Chile	Germany	Kuwait	Pakistan	Sri Lanka	Zambia
China	Ghana	Latvia	Panama	Sudan	Zimbabwe

EK-2. KOF Küreselleşme Endeksi

Endeksler / Göstergeler		Ağırlıklar (%)
A.	Ekonomik Küreselleşme	36 %
	i) Fiili Akımlar	50 %
	• Ticaret (GSYİH %)	22 %
	• Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, stok (GSYİH %)	27 %
	• Portföy yatırımları (GSYİH %)	24 %
	• Dış ülkelere yardımlar (GSYİH %)	27 %
	ii) Kısıtlamalar	50 %
	• Gizli ithalat engelleri	23 %
	• Ortalama tarife oranı	28 %
	• Dış ticaret vergi yükü (cari gelir %)	26 %
	• Sermaye hesabı kısıtlamaları	23 %
B.	Sosyal Küreselleşme	37 %
	i) Kişisel iletişim verileri	33 %



•	Telefon görüşmeleri	26 %
•	Transferler (GSYİH %)	2 %
•	Uluslararası turizm	26 %
•	Yabancı nüfus (toplam nüfus %)	21 %
•	Uluslararası mektuplar (kişi başına)	25 %
ii) Bilgi akışı verileri		35 %
•	İnternet kullanıcı sayısı (100 bin kişi başına)	36 %
•	Televizyon sayısı (100 bin kişi başına)	38 %
•	Gazete ticaret hacmi (GSYİH %)	26 %
iii) Kültürel etkileşim verileri		32 %
•	McDonald's restoranları sayısı (kişi başına)	46 %
•	IKEA mağaza sayısı (kişi başına)	46 %
•	Kitap ticaret hacmi (GSYİH %)	7 %
C. Politik Küreselleşme		27 %
•	Konsolosluk sayısı	25 %
•	Uluslararası kuruluşlara üyelik sayısı	27 %
•	BM Güvenlik Konseyi çalışmalarına katılım	22 %
•	Uluslararası sözleşmeler	26 %

EK-3. GPI Küresel Barış Endeksi

Göstergeler		Ölçme	Gösterge Ağırlığı	Toplam Endeks İçindeki Payı (%)
A-İÇ BARIŞ				60 %
1	Toplumda suç algısı	Ölçek (1-5)	3	4 %
2	İç güvenlik birim ve personel sayısı	100 bin kişi başı	3	4 %
3	Cinayet sayısı	100 bin kişi başı	4	5.3 %
4	Mahkûm sayısı	100 bin kişi başı	3	4 %
5	Hafif silahlara erişim kolaylığı	Ölçek (1-5)	3	4 %
6	Örgütlü çatışmalar düzeyi	Ölçek (1-5)	5	6.7 %
7	Şiddet eylemlerinin olma ihtimali	Ölçek (1-5)	3	4 %
8	Şiddet suçları düzeyi	Ölçek (1-5)	4	5.3 %
9	Politik istikrar	Ölçek (1-5)	4	5.3 %
10	Siyasi terör ölçeği	Ölçek (1-5)	4	5.3 %
11	Konvansiyonel silah ithalat hacmi	100 bin kişi başı	2	2.7 %
12	Terörist faaliyetler	Ölçek (1-5)	2	2.7 %
13	Örgütlü suçlardan ölen sayısı	Toplam kişi	5	6.7 %
B-DIŞ BARIŞ				40 %
1	Savunma harcamaları	GSYİH %	2	2.6 %
2	Silahlı kuvvetler personel sayısı	Toplam kişi	2	2.6 %
3	BM Barışı Koruma misyonuna mali katkı	Toplam harcama	2	2.6 %
4	Nükleer ve ağır silah kapasitesi	Puanlama	3	3.9 %
5	Konvansiyonel silah ihracat hacmi	100 bin kişi başı	3	3.9 %
6	Mülteci ve yerinden edilmiş insan sayısı	Toplam nüfus %	4	5.2 %
7	Komşu ülkelerle ilişkiler	Ölçek (1-5)	5	6.5 %
8	İç ve dış gerilim sayısı	Toplam sayı	5	6.5 %
9	Örgütlü çatışmalarda ölen sayısı	Toplam kişi	5	6.5 %

**KAYNAKÇA**

- AKTAN, C. C. (2004), **Globalleşme ve Yoksulluk**, <http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/ikincibol/globalles-yoksulluk.pdf>, (Erişim: 10.03.2017).
- AKTEL, M. (2001), “Küreselleşme ve Etki Alanları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi**, 6(2), 193-202.
- BARBIERI, K. & R. REUVENY, (2005). “Economic Globalization and Civil War”, **Journal of Politics**, 67(4):1228–1247.
- BERGH, A. & T. NILSSON, (2011). **Globalization and Absolute Poverty – A Panel Data Study**, Research Institute of Industrial Economics. IFN Working Paper No. 862. 2011.
- ÇEKEN, H., Ş. ÖKTEN & L. ATEŞOĞLU, (2008). “Eşitsizliği Derinleştiren Bir Süreç Olarak Küreselleşme ve Yoksulluk”, **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 9(2), 79-95.
- CHOI, I. (2001). “Unit Root Tests for Panel Data”, **Journal of International Money and Finance**, 20(2), 249-272.
- CORBIN, I., W. COLLEGE & B. BILLET, (t.y.). **An Empirical Analysis of Terrorism in The Middle East And Africa**, <http://public.wartburg.edu/mpsurc/images/Corbin.pdf>, (Erişim: 15.03.2017).
- DENEULIN, S. & N. TOWNSEND. (2006), **Public Goods, Global Public Goods and the Common Good**. ESRC Research Group on Wellbeing in Developing Countries, Wed Working Paper 18. September, 2006.
- DJANKOV, S. & M. REYNAL-QUEROL, (2008). **Poverty and Civil War: Revisiting The Evidence**, <https://goo.gl/le8oEf>. (Erişim: 15.03.2017).
- DREHER, A., N. GASTON, - & P. MARTENS, (2008). **Measuring Globalization-Gauging Its Consequences**, New York, Springer.
- ETH. (2014). **KOF Globalization Index**. available in. <http://globalization.kof.ethz.ch/>.
- EZCURRA, R. & B. MANOTAS, (2015). **Does Globalization Promote Civil War? An Empirical Research**, Department of Economics Universidad Publica de Navarra. <http://www2.unavarra.es/gesadj/depEconomia/documentos-trabajo/2015/DT1501.pdf> (Erişim: 14.03.17).
- FLATEN, R. D. & I. Soysa, (2012). **Globalization and Political Violence, 1970–2008. International Interactions**. <http://www.svt.ntnu.no/iss/indra.de.soysa/published/03050629.2012.pdf>. (Erişim: 15.03.17).
- IEP. (2014). **Global Peace Index. Measuring Peace and Assesing Country Risk**, available in http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/06/2014-Global-Peace-Index-REPORT_0-1.pdf. (Erişim: 14.02.2017).
- IM, K. S., M. H. PESARAN & Y. SHIN, (2003). “Testing for Unit Roots in Heterogeneous Panels”, **Journal of Econometrics**, 115(1), 53-74.
- KAEWMANEE, P. & N. TEERAKUL, (2015). **Inner Peace and Poverty**. <https://goo.gl/VxNupf>. (Erişim: 15.03.2017).
- KİRMANOĞLU, H., B. E. YILMAZ & N. SUSAM, (2006). “Maliye Teorisinin Çıkmazı: Küresel Kamusal Mallar”, **21. Türkiye Maliye Sempozyumu, Kamu Maliyesinde Güncel Gelişmeler**. 10-14 Mayıs, Antalya, Türkiye.
- LEE, K. (2014). **Globalization, Income Inequality and Poverty: Theory and Empirics**. <http://www.ritsumei.ac.jp/acd/re/ssrc/result/memoirs/kiyou28/28-05.pdf>. (Erişim: 14.03.17).
- LEVIN, A., C. F. LIN & C. S. J. CHU, (2002). “Unit Root Tests in Panel Data: Asymptotic and Finite-Sample Properties”, **Journal of Econometrics**, 108(1), 1-24.
- MADDALA, G. S. & S. WU, (1999). “A Comparative Study of Unit Root Tests with Panel Data and A New Simple Test”, **Oxford Bulletin of Economics and Statistics**, 61(S1), 631-652.
- MACDONALD, R. & M. T. MAJEED, (2010). **Distributional and Poverty Consequences of Globalization: A Dynamic Comparative Analysis for Developing Countries**, Working Paper. http://www.gla.ac.uk/media/media_165924_en.pdf. (Erişim: 14.03.17).
- ÖZERKMEN, N. (2004). “Uluslararası Eşitsizliği Derinleştiren Bir Süreç Olarak Ekonomik Küreselleşme”, **Ankara Üniversitesi Dil, Tarih, Coğrafya Dergisi**, 44(1), 135-148.



TÜREDİ, S. (2016). “Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel Veri Analizi”, 2. Uluslararası Osmaneli Sosyal Bilimler Kongresi, 12-14 Ekim, Bilecik, Türkiye.

UNDP. (2014). *Human Development Report 2014*, Newyork. USA. available in. <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>.

ÜNVER, M. & J. KOYUNCU, (2016). “The Impact of Poverty on Corruption”, *Journal of Economics Library*, 3(4), 632-642.

WORLD BANK (2000). *Poverty Reduction and Global Public Goods: Issues for The World Bank in Supporting Global Collective Action*, [http://siteresources.worldbank.org/DEVCOM/MINT/Documentation/90015245/DC-2000-16\(E\)-GPG.pdf](http://siteresources.worldbank.org/DEVCOM/MINT/Documentation/90015245/DC-2000-16(E)-GPG.pdf). (Erişim: 08.03.17).

YANAR, R. & A. ŞAHBAZ, (2013). “Gelişmekte Olan Ülkelerde Küreselleşmenin Yoksulluk Ve Gelir Eşitsizliği Üzerindeki Etkileri”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(3), 55-74.

YILDIZ, F. (2016). “Küresel Kamusal Mallar Perspektifinden Barış Ve Kalkınma İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Analiz”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48 (Nisan), 64-78.

YILMAZ, B. E. (2010). “Barış Ve Güvenlik: Küresel Kamu Malı Olarak Sunumu Ve Finansman Mekanizmaları”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 137-158.